

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 46 - 92, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/81/2008

SPADEK BEZROBOCIA W ŚWIETLE BADAŃ OPINII SPOŁECZNEJ

KOMUNIKAT Z BADAŃ

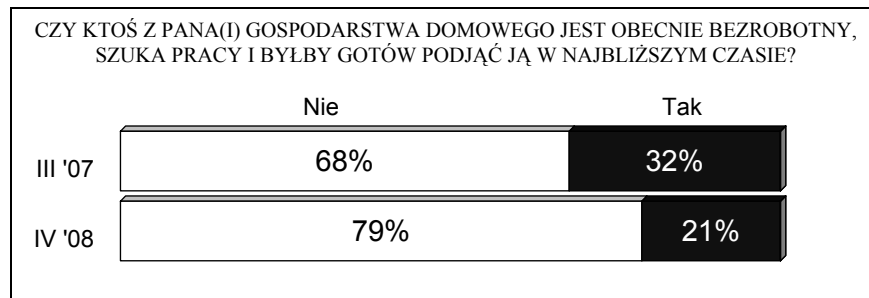
WARSZAWA, MAJ 2008

PRZEDRUK I ROZPOWSZECHNIANIE MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

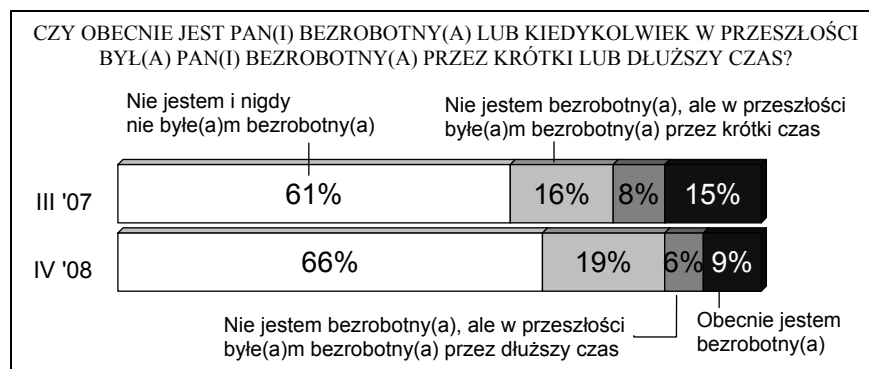

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku
12 października 2007 roku

- W ciągu ostatniego roku znacznie zmniejszyło się zagrożenie bezrobociem w rodzinach respondentów. Z uzyskanych deklaracji wynika, że osoby bezrobotne można dzisiaj spotkać w co piątym gospodarstwie domowym (21%, spadek o 11 punktów).

- W porównaniu z sytuacją sprzed roku zmalał odsetek badanych, którzy obecnie uznają się za bezrobotnych. Ankietowani w większości (66%, od marca 2007 wzrost o 5 punktów) deklarują, że nie są i nigdy nie byli bezrobotni. Co czwarty (25%) twierdzi, że wprawdzie teraz ma pracę, lecz w przeszłości był bezrobotny (19% przez krótki czas, a 6% – przez dłuższy). Za bezrobotnego uznaje siebie co jedenasty ankietowany (9%, odpowiednio spadek o 6 punktów).

- Społeczny zakres bezrobocia zależy od przyjętych kryteriów tego zjawiska. Najwięcej jest w Polsce osób mających subiektywne poczucie, że są bezrobotne (9% ogółu dorosłych i 12% w wieku aktywności zawodowej). Mniej jest respondentów, którzy uznając siebie za bezrobotnych rejestrują się w urzędzie pracy (odpowiednio: 6% i 8%), najmniej zaś tych, którzy jako bezrobotni rejestrują się w urzędzie pracy, poszukują zatrudnienia i chcą szybko podjąć pracę (odpowiednio: 4% i 5%). Mimo tak zróżnicowanej diagnozy poziomu bezrobocia, wszystkie omawiane wskaźniki ukazują znaczny jego spadek w ostatnich dwóch latach.

Obraz bezrobocia jest w dużej mierze uzależniony od tego, jak definiujemy i jaką metodą mierzymy to zjawisko. Na przykład według GUS, bezrobocie w Polsce ma szerszy zakres, niż wynika to z danych Europejskiego Urzędu Statystycznego¹. W związku z tym specjaliści prowadzą obecnie prace nad ustaleniem nowego wskaźnika, lepiej mierzącego poziom bezrobocia. Wyniki naszych badań, prowadzonych systematycznie od 2001 roku (kiedy fala bezrobocia zaczęła gwałtownie narastać), mogą być przydatne w dyskusji poświęconej temu problemowi.

Na podstawie deklaracji uzyskanych w badaniach sondażowych² staramy się corocznie oszacować, ile rodzin respondentów jest obecnie dotkniętych bezrobociem kogoś z członków rodziny oraz ile miało takie doświadczenia w ostatnich pięciu latach. Przede wszystkim jednak pytamy badanych o ich osobistą sytuację, o to, czy byli kiedyś bezrobotni oraz czy są nimi obecnie. Próbujemy ponadto się dowiedzieć, ilu spośród respondentów, którzy obecnie zaliczają siebie do grona bezrobotnych, zarejestrowało się w urzędach pracy, a od roku 2005 dodatkowo sprawdzamy, ilu z nich szuka zatrudnienia i jest gotowych podjąć je w najbliższym czasie. Uzyskane informacje umożliwiają skonstruowanie wskaźników mierzących poziom bezrobocia w Polsce oraz obserwowanie zmian, jakie zachodzą w tej dziedzinie.

---

¹ Powodem tych różnic jest odmienne podejście badawcze. GUS opiera się na danych zebranych przez urzędy pracy i dotyczących tylko bezrobotnych w nich zarejestrowanych. Natomiast EUROSTAT dokonuje obliczeń na podstawie kwartalnych wyników BAEL – ankietowego badania aktywności ekonomicznej ludności (w których status bezrobotnego ma tylko ta osoba, która deklaruje, że aktywnie poszukuje pracy i jest gotowa szybko ją podjąć), oraz miesięcznych danych dotyczących bezrobocia rejestrowanego. Mimo tych (i innych) różnic metodologicznych, obie instytucje odnotowują znaczny spadek bezrobocia w Polsce.

² Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (215) zrealizowano w dniach 11–14 kwietnia 2008 roku na liczącej 1101 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski. Zob. też komunikat CBOS „Opinie o rynku pracy i zagrożenie bezrobociem w latach 2001–2008”, maj 2008 (oprac. B. Wciórka).

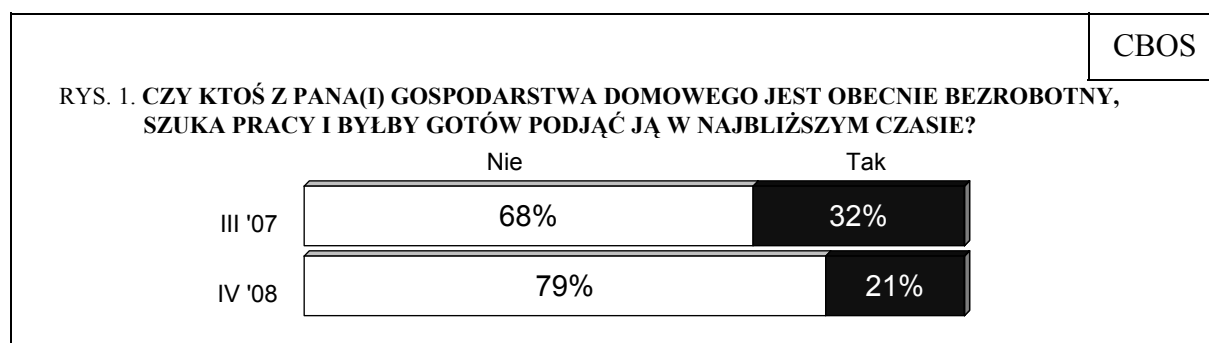
BEZROBOTNI W RODZINACH RESPONDENTÓW

W celu ustalenia, ile rodzin rzeczywiście w chwili obecnej jest dotkniętych bezrobociem, zapytaliśmy respondentów o to, czy ktoś z ich gospodarstwa domowego jest teraz bezrobotny, poszukuje pracy i jest gotów podjąć ją w najbliższym czasie. Z uzyskanych deklaracji wynika, że osoby bezrobotne, które chcą się uwolnić od bezrobocia, można dzisiaj spotkać w co piątej rodzinie (21%), a więc znacznie rzadziej niż przed rokiem (spadek o 11 punktów). Bezrobocie tak zdefiniowane stopniowo malało w latach 2005–2007³, lecz dopiero ostatni rok przyniósł jego znaczący spadek.

Tabela 1

Czy ktoś z Pana(i) gospodarstwa domowego jest obecnie bezrobotny, szuka pracy i byłby gotów podjąć ją w najbliższym czasie?*	Wskazania respondentów według terminów badań							
	IV '01	IV '02	III '03	III '04	III '05	III '06	III '07	IV '08
	w procentach							
Tak	26	35	37	33	38	33	32	21
Nie	74	65	63	67	61	66	68	79
Trudno powiedzieć	0	0	0	0	1	1	0	0

* W latach 2001–2004 pytaliśmy, czy ktoś w gospodarstwie domowym jest obecnie bezrobotny

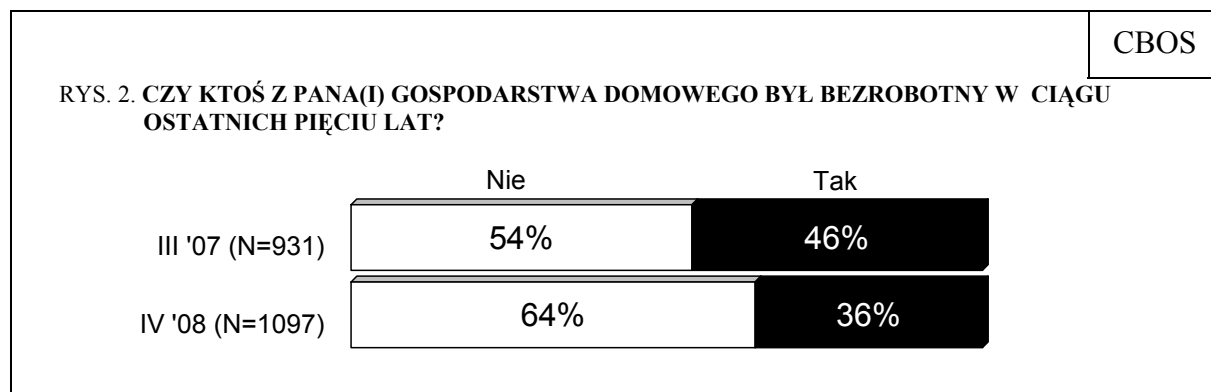

Deklaracje uzyskane w kwietniowym sondażu wskazują, że ponad jedna trzecia rodzin respondentów (36%) została dotknięta bezrobociem w ostatnich pięciu latach. Z porównania z poprzednim pomiarem wynika, że w ciągu ostatniego roku znacznie zmaleł (o 10 punktów) odsetek rodzin, które doświadczyły bezrobocia. Tak pozytywny wynik zarejestrowaliśmy ostatnio w roku 2001, gdy rozpoczynaliśmy monitorowanie tego zjawiska.

³ We wcześniejszych pomiarach pytaliśmy ogólnie o bezrobotnych, nie precyzując, kogo uznaje się za bezrobotnego, wyniki nie są więc w pełni porównywalne.

Tabela 2

Czy ktoś z Pana(i) gospodarstwa domowego był bezrobotny w ciągu ostatnich pięciu lat?	Wskazania respondentów według terminów badań							
	IV '01 N=1036	IV '02 N=1044	III '03 N=975	III '04 N=1020	III '05 N=1025	III '06 N=1079	III '07 N=931	IV '08 N=1097
	w procentach							
Tak	35	49	50	48	50	48	46	36
Nie	65	51	50	52	50	52	54	64

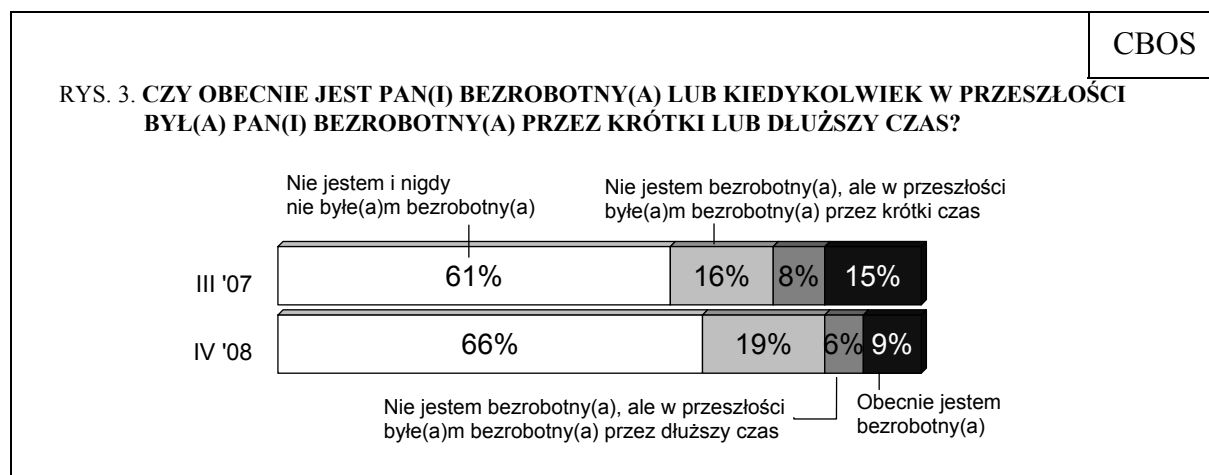
Bezrobocie (rozumiane jako brak zatrudnienia powiązany z poszukiwaniem pracy i gotowością szybkiego jej podjęcia) niezmiennie w największym stopniu dotyka rodziny ubogie, w których miesięczne dochody na osobę nie przekraczają 500 zł, żyjące w złych warunkach materialnych. Trudna sytuacja ekonomiczna rodziny zwiększa prawdopodobieństwo bezrobocia jej członków, gdyż utrudnia zdobywanie i podwyższanie poziomu wykształcenia oraz kwalifikacji zawodowych, często także uniemożliwia aktywne poszukiwanie pracy. Może też być odwrotnie – to bezrobocie osoby pozostającej we wspólnym gospodarstwie domowym wpływa niekorzystnie na kondycję rodziny⁴. Natomiast im lepsze warunki bytowe gospodarstwa domowego, a także im większa miejscowość, w której mieszka respondent (i w związku z tym lepsza sytuacja na lokalnym rynku pracy)⁵, tym na ogół mniej rodzin doświadczających bezrobocia. Najmniej dotknięte są nim rodziny osób dobrze sytuowanych (o dochodach powyżej 900 zł *per capita*), mających wyższe wykształcenie, rodziny przedstawicieli kadry kierowniczej i inteligencji, pracujących na własny rachunek poza rolnictwem, a także zarówno rodziny uczniów i studentów, jak i emerytów (zob. tabele aneksowe). Dane te potwierdzają, jak silna jest współzależność między bezrobociem a warunkami życia ludzi.

⁴ W przygotowaniu opracowanie dotyczące sytuacji życiowej bezrobotnych.

BEZROBOCIE W DOŚWIADCZENIU OSOBISTYM

W pytaniu o osobistą sytuację respondentów celowo nie sprecyzowaliśmy, kogo można uznać za bezrobotnego, zdając się na ich subiektywną ocenę, ich własną definicję bezrobocia⁶. Ankietowani w większości (66%) deklarują, że nie są i nigdy nie byli bezrobotni. Co czwarty (25%) twierdzi, że wprawdzie teraz ma pracę, lecz w przeszłości był bezrobotny (19% przez krótki czas, a 6% – przez dłuższy). Za bezrobotnego uznaje siebie obecnie co jedenasty respondent (9%)⁷. W całym okresie objętym badaniami nie notowaliśmy tak niskiego odsetka osób, które w swoim odczuciu są bezrobotne.

We wszystkich sondażach z lat 2001–2008 większość ankietowanych deklarowała, że nigdy osobiście nie doświadczyli bezrobocia, jednak aż do 2007 roku grupa ta powoli, ale systematycznie malała, przybywało natomiast tych, którzy podzielili już los bezrobotnych. Dopiero jesienią 2007 roku odnotowaliśmy zahamowanie tego trendu, a tegoroczny pomiar jest najlepszy z dotychczasowych. W porównaniu z sytuacją sprzed roku przybyło (o 5 punktów) osób, które nigdy nie były bezrobotne, ubyło zaś obecnie pozostających bez pracy (o 6 punktów).

⁵ Zob. komunikat CBOS „Sytuacja na rynku pracy i zagrożenie bezrobociem”, cyt. wyd.

⁶ Pytanie to umieszczono też jako pierwsze w bloku pytań poświęconych bezrobociu, żeby nie podpowiadać ankietowanym, kogo mogą uznać za osobę bezrobotną.

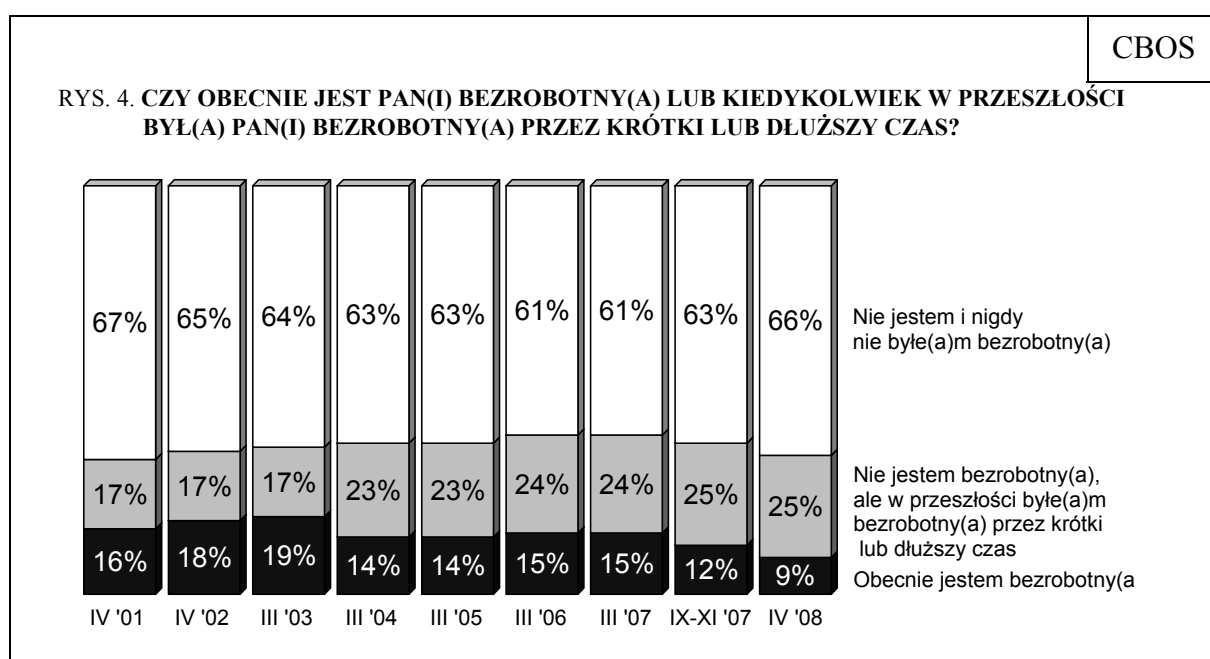
⁷ Część badanych, którzy odpowiadając na to pytanie uznali się za bezrobotnych, w pytaniu zamieszczonym na końcu ankiety określiło się jako: renciści (4 osoby), zajmujący się domem, gospodynie domowe (4 osoby), niepracujący z innych powodów (4 osoby), uczniowie i studenci (2 osoby), pracownicy fizyczno-umysłowi (1 osoba), robotnicy niewykwalifikowani (1 osoba), przedstawiciele kadry kierowniczej i inteligencji (1 osoba). Niekonsekwencje w deklaracjach wynikają zapewne z niejasnej sytuacji, w jakiej znajdują się badani, oraz z faktu, że w pytaniu tym nie sprecyzowano, kogo można uznać za bezrobotnego.

Tabela 3

Czy obecnie jest Pan(i) bezrobotny(a) lub kiedykolwiek w przeszłości był(a) Pan(i) bezrobotny(a) przez krótki lub dłuższy czas?	Wskazania respondentów według terminów badań									
	IV '01	IV '02	III '03	III '04	III '05	III '06	III '07	IX-XI '07*	IV '08	
	w procentach									
Nie jestem i nigdy nie byłem(a)m bezrobotny(a)	67	65	64	63	63	61	61	63	66	
Nie jestem bezrobotny(a), ale w przeszłości byłem(a)m bezrobotny(a) przez krótki czas	11	12	13	17	16	16	16	17	19	
Nie jestem bezrobotny(a), ale w przeszłości byłem(a)m bezrobotny(a) przez dłuższy czas	6	5	4	6	7	8	8	8	6	
Obecnie jestem bezrobotny(a)	16	18	19	14	14	15	15	12	9	

* Badanie „Warunki życiowe społeczeństwa polskiego: problemy i strategie” przeprowadzone na reprezentatywnej próbie losowo-adresowej dorosłych mieszkańców Polski (N=38 866)⁸

Z deklaracji wynika, że co trzeci ankietywany (34%) osobiście doświadczył lub doświadcza bezrobocia. Odsetek badanych dotkniętych bezrobociem zależy od ich położenia społecznego i jest tym wyższy, im niższe dochody na osobę w rodzinie i gorsze warunki materialne gospodarstwa domowego oraz im niższe wykształcenie (z wyjątkiem osób z wykształceniem podstawowym), niższa pozycja zawodowa (z wyjątkiem rolników), a także – im młodszy ich wiek (z wyjątkiem osób najmłodszych).

Do najbardziej zagrożonych bezrobociem należą osoby wywodzące się z rodzin najgorzej sytuowanych, w których miesięczne dochody nie przekraczają 300 zł *per capita*. Ponad jedna czwarta z nich (28%) obecnie nie ma pracy, a jedna trzecia (33%) była

⁸ Opracowanie dotyczące tej kwestii w komunikacie CBOS: „Bezrobotni”, luty 2008 (oprac. M. Feliksiak).

bezrobotna w przeszłości. Drugą grupą respondentów bardziej niż inne doświadczonych bezrobociem (w przeszłości) są robotnicy – niewykwalifikowani (61%) i wykwalifikowani (55%). Przede wszystkim jednak zwraca uwagę fakt, że do najczęściej dotkniętych bezrobociem, w przeszłości i obecnie, należą także ludzie młodzi, w wieku, kiedy zazwyczaj zakłada się rodzinę (mający od 25 do 34 lat) – co siódmy z nich (14%) zalicza teraz siebie do bezrobotnych, a ponad dwie piąte (44%) deklaruje, że wprawdzie już mają zatrudnienie, ale w przeszłości byli bez pracy. Natomiast im starsi badani, tym mniej są obciążeni bezrobociem, bo dłużej żyli w czasach PRL, kiedy pełne zatrudnienie było ustawowo zapewnione. Zdecydowanie najmniej doświadczeni bezrobociem są więc emeryci, ale także przedstawiciele uczącej się młodzieży (z racji młodego wieku i statusu ucznia lub studenta) oraz rolnicy, tzn. właściciele prywatnych gospodarstw rolnych i pomagający im członkowie rodzin (co wiąże się ze specyfiką ich sytuacji zawodowej, ale także z bardziej zaawansowanym niż w innych grupach przeciętnym wiekiem)⁹. Przed bezrobociem chroni badanych także wysoka pozycja społeczno-ekonomiczna (zob. tabele aneksowe).

SPOŁECZNY ZAKRES BEZROBOCIA

Respondentów, którzy zaliczyli siebie do grona bezrobotnych, zapytaliśmy również o to, czy są zarejestrowani w urzędzie pracy oraz czy poszukują zatrudnienia i są gotowi podjąć je w najbliższym czasie¹⁰. Na podstawie uzyskanych odpowiedzi wyodrębniliśmy **wśród ogółu ankietowanych (w wieku od 18 lat wzwyż)** trzy kategorie bezrobotnych (zob. tabela 4).

Pierwszą stanowią badani, którzy tylko deklarują, że obecnie są bezrobotni (9%), drugą tworzą ankietowani deklarujący, że są bezrobotni i zarejestrowani w urzędzie pracy (6%). Najmniej liczna jest trzecia kategoria, która powstała z zastosowania wszystkich przyjętych kryteriów bezrobocia – zaledwie czterech respondentów na stu (4%) to ludzie, którzy uznają się za bezrobotnych, a jednocześnie są zarejestrowani w urzędzie pracy oraz poszukują zatrudnienia i są gotowi podjąć je w najbliższym czasie.

Tabela 4. WSKAŹNIKI BEZROBOCIA WŚRÓD OGÓLU ANKIETOWANYCH W WIEKU OD 18 LAT WZWYŻ (N=1100)

---

⁹ Należy jednak podkreślić, że obraz bezrobocia na wsi w zasadzie nie odbiega od przeciętnego, choć odsetek badanych, którzy uznają się obecnie za bezrobotnych, jest na wsi nieco wyższy niż w miastach różnej wielkości.

¹⁰ W przygotowaniu komunikat, w którym zagadnienia te będą dokładniej omówione.

Charakterystyka społeczno-demograficzna respondentów	Badani, którzy uznają się za bezrobotnych oraz deklarują, że:		
	Ogółem	są zarejestrowani w urzędzie pracy	są zarejestrowani, poszukują pracy i gotowi są podjąć ją w najbliższym czasie
	w procentach		
Badani ogółem	9	6	4
Wiek			
18 – 24 lata	11	7	3
25 – 34	14	8	6
35 – 44	9	6	4
45 – 54	14	11	7
55 – 64	7	6	3
65 lat i więcej	0	0	0
Płeć			
Mężczyźni	7	5	4
Kobiety	11	7	4
Miejsce zamieszkania			
Wieś	11	8	6
Miasto do 20 tys.	8	5	4
20 – 100 tys.	8	4	2
101 – 500 tys.	8	4	2
501 tys. i więcej	9	7	4
Wykształcenie			
Podstawowe	9	6	5
Zasadnicze zawodowe	13	8	4
Średnie	9	6	3
Wyższe	4	3	3
Bierni zawodowo			
Renciści	4	3	2
Emeryci	0	0	0
Uczniowie i studenci	2	1	1
Zajmujący się domem i inni*	26	10	6
Dochody na jedną osobę w rodzinie			
Do 300 zł	28	19	15
301 – 500	19	13	7
501 – 900	6	3	3
901 – 1200	4	3	1
Powyżej 1200 zł	3	2	1
Ocena warunków materialnych gospodarstwa domowego			
Złe	18	13	10
Średnie	8	6	3
Dobre	7	3	2

* Dane dotyczące tej kategorii społecznej należy traktować ostrożnie z powodu małej liczebności w próbie

Wynika z tego, że bezrobocie ma najszerszy zakres wtedy, gdy bierzemy pod uwagę tylko subiektywne poczucie badanych, że są bezrobotni. Natomiast jego zasięg zawęża się,

gdy uwzględniamy dodatkowo fakt rejestracji w urzędzie pracy, a najmniejszy jest wtedy, gdy stosujemy wszystkie wymienione kryteria i bierzemy pod uwagę zarówno subiektywne poczucie badanych, że są bezrobotni, jak i deklaracje świadczące o podejmowaniu przez nich działań mających na celu znalezienie pracy (zarejestrowani w urzędzie, poszukują pracy i są gotowi szybko ją podjąć). Diagnoza poziomu bezrobocia w znacznym stopniu zależy więc od przyjętej definicji tego zjawiska.

Rozbieżności między odsetkiem badanych subiektywnie uznających się za bezrobotnych a odsetkami deklarujących, że rzeczywiście próbują uwolnić się od bezrobocia odnotowujemy we wszystkich porównywanych grupach społeczno-demograficznych, jednak skala tych dysproporcji jest zróżnicowana (najmniejsza u osób mających wyższe wykształcenie, a największa – m.in. u najmłodszych badanych).

Mimo to wszystkie wskaźniki bezrobocia potwierdzają wcześniejsze spostrzeżenia, że bezrobociem bardziej od innych zagrożeni są ludzie najgorzej sytuowani (o dochodach poniżej 300 zł na osobę w rodzinie), żyjący w złych warunkach materialnych oraz – co należy szczególnie podkreślić – młodzi, w wieku, kiedy zazwyczaj zakłada się rodzinę (od 25 do 34 lat), ale także badani w wieku od 45 do 54 lat. Przed bezrobociem chronią natomiast takie czynniki, jak status emeryta, ucznia lub studenta, a także – choć w mniejszym stopniu – rencisty oraz dobra sytuacja finansowa i wyższe wykształcenie.

Analogicznie obliczyliśmy **wskaźniki bezrobocia dla respondentów będących w wieku aktywności zawodowej**. W naszym badaniu jest to dla mężczyzn wiek od 18 do 64 lat, a dla kobiet od 18 do 59 lat¹¹. Trzeba podkreślić, że wszyscy ankietowani, którzy w omawianym badaniu uznali się za bezrobotnych, mieszczą się właśnie w tych granicach wiekowych.

Tabela 5. WSKAŹNIKI BEZROBOCIA WŚRÓD ANKIETOWANYCH W WIEKU AKTYWNOŚCI ZAWODOWEJ (N=863)

Badani w wieku aktywności zawodowej, którzy	
---	--

¹¹ Przyjęte przez nas kryteria wieku aktywności zawodowej są niemal takie same, jakie stosuje GUS w obliczeniach stopy bezrobocia rejestrowanego. Natomiast EUROSTAT obliczając zharmonizowaną stopę bezrobocia uwzględnia wiek od 15 do 74 lat.

Charakterystyka społeczno-demograficzna respondentów	Ogółem	uznają się za bezrobotnych oraz deklarują, że:	
		są zarejestrowani w urzędzie pracy	są zarejestrowani, poszukują pracy i gotowi są podjąć ją w najbliższym czasie
w procentach			
Badani ogółem	12	8	5
Wiek			
18 – 24 lata	11	7	3
25 – 34	14	8	6
35 – 44	9	6	4
45 – 54	14	11	7
55 – 64	10	8	4
Płeć			
Mężczyźni	9	6	5
Kobiety	15	10	5
Miejsce zamieszkania			
Wieś	14	10	7
Miasto do 20 tys.	11	7	5
20 – 100 tys.	10	5	3
101 – 500 tys.	10	5	3
501 tys. i więcej	12	9	5
Wykształcenie			
Podstawowe	18	12	10
Zasadnicze zawodowe	14	9	5
Średnie	10	7	4
Wyższe	4	3	3
Bierni zawodowo			
Renciści	5	4	2
Emeryci	0	0	0
Uczniowie i studenci	2	1	1
Zajmujący się domem i inni**	28	11	7
Dochody na jedną osobę w rodzinie			
Do 300 zł	32	22	16
301 – 500	21	14	7
501 – 900	9	5	4
901 – 1200	6	4	1
Powyżej 1200 zł	3	2	1
Ocena warunków materialnych gospodarstwa domowego			
Złe	26	19	15
Średnie	11	7	4
Dobre	8	4	2
* W naszym badaniu wiek aktywności zawodowej oznacza dla mężczyzn 18–64 lata, a dla kobiet 18–59 lat			
** Dane dotyczące tej kategorii społecznej należy traktować ostrożnie z powodu małej liczebności w próbie			

Okazuje się, że społeczny zakres bezrobocia obliczony dla osób w wieku aktywności zawodowej jest większy niż obliczony dla ogółu ankietowanych (por. tabele 4 i 5). Wśród

badanych w wieku aktywności zawodowej prawie co ósmy (12%, a wśród ogółu ankietowanych – 9%) zalicza siebie do bezrobotnych, a ośmiu na stu (8%, odpowiednio: 6%) deklaruje, że są bezrobotni i zarejestrowani w urzędzie pracy. Natomiast pięciu na stu (5%, odpowiednio: 4%) spełnia wszystkie wymienione kryteria – są subiektywnie bezrobotni, zarejestrowani, poszukują zatrudnienia oraz są gotowi szybko rozpocząć pracę. Potwierdza się więc wcześniejsze spostrzeżenie, że obraz bezrobocia w znacznym stopniu zależy od tego, w jaki sposób definiujemy to zjawisko.

Odnotowujemy ponadto, że społeczna mapa bezrobocia obliczonego dla osób w wieku aktywności zawodowej ukazuje pewne zależności wyraźniej niż analogiczna mapa zawierająca wskaźniki bezrobocia dla ogółu ankietowanych. Na przykład, kobiety w wieku aktywności zawodowej (od 18 do 59 lat) częściej niż mężczyźni w analogicznym wieku (od 18 do 64 lat) zaliczają siebie do bezrobotnych (15% wobec 7%), częściej też deklarują, że są zarejestrowane w urzędzie pracy (10% wobec 6%), jednak próby uwolnienia się od bezrobocia nie podejmują częściej niż mężczyźni (po 5%). Również rozbieżności między odsetkiem osób subiektywnie uznających się za bezrobotne a odsetkami deklarujących, że rzeczywiście próbują uwolnić się od bezrobocia, są znacznie większe w przypadku kobiet niż mężczyzn. Ponadto w grupie badanych w wieku aktywności zawodowej znacznie silniej zaznacza się wpływ wykształcenia (im jest ono niższe, tym wyższe wskaźniki bezrobocia). Bardziej ujawnia się także fakt, że na wsi i w małych miastach jest więcej niż w innych miejscowościach osób, które uznają się za bezrobotne, nie są jednak zarejestrowane, ale poszukują pracy i gotowe są szybko ją podjąć, a także badanych spełniających wszystkie cztery kryteria bezrobocia.

Na zakończenie trzeba wyraźnie podkreślić, że niezależnie od odnotowanych różnic między omawianymi wskaźnikami, wszystkie zgodnie ukazują spadek poziomu bezrobocia w ostatnich dwóch latach. Poprawę sytuacji szczególnie widać wśród badanych w wieku aktywności zawodowej. W grupie tej w latach 2006–2008 odsetek mających subiektywne poczucie, że są bezrobotni, zmalał o 8 punktów (z 20% do 12%). Zmniejszyły się także odsetki tych, którzy uznając się za bezrobotnych zarejestrowali się w urzędzie pracy (spadek o 6 punktów, z 14% do 8%) oraz tych, którzy się zarejestrowali, poszukują pracy i są gotowi szybko ją podjąć (spadek o 6 punktów, z 11% do 5%).

Tabela 6

	Badani, którzy uznają się za bezrobotnych oraz deklarują, że:
Ogółem	

Wskaźniki bezrobocia według terminów badań liczone dla:	w procentach		
		są zarejestrowani w urzędzie pracy	są zarejestrowani, poszukują pracy i gotowi są podjąć ją w najbliższym czasie
– ogółu badanych w wieku 18 lat wzwyż			
III '05	14	10	8
III '06	15	11	8
III '07	15	9	6
IV '08	9	6	4
– badanych w wieku aktywności zawodowej*			
III '05	17	12	10
III '06	20	14	11
III '07	18	12	8
IV '08	12	8	5
* W naszym badaniu wiek aktywności zawodowej oznacza dla mężczyzn 18–64 lata, a dla kobiet 18–59 lat			

★

★

★

W ciągu ostatniego roku znacznie zmniejszyło się zagrożenie bezrobociem w rodzinach respondentów, zmalała także grupa osób doświadczających obecnie bezrobocia. W chwili obecnej do grona bezrobotnych zalicza siebie co jedenasty badany w wieku od 18 lat wzwyż i prawie co ósmy w wieku aktywności zawodowej. Społeczny zakres bezrobocia ustalony na podstawie subiektywnego poczucia ankietowanych jest najszerszy. Mniej jest w Polsce osób, które uznając się za bezrobotne zarejestrowały się w urzędzie pracy oraz tych, które zarejestrowały się i próbują uwolnić się od bezrobocia (poszukują pracy i są gotowe podjąć ją w najbliższym czasie). Diagnoza poziomu bezrobocia w znacznej mierze zależy więc od przyjętego wskaźnika tego zjawiska. Trzeba jednak wyraźnie podkreślić, że wszystkie wskaźniki zgodnie ukazują znaczny spadek bezrobocia w ostatnich dwóch latach.

Opracowała

Bogna WCIÓRKA

A N E K S

Tabela 1. Czy ktoś z Pana(i) gospodarstwa domowego jest obecnie bezrobotny, szuka pracy i byłby gotów podjąć ją w najbliższym czasie?

(%)

	Tak	Nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	21	79	0	1100
Płeć				
Mężczyźni	22	78	0	523
Kobiety	20	80	0	577
Wiek				
18-24 lata	24	76	0	159
25-34	26	73	1	205
35-44	22	78	0	180
45-54	27	73	0	180
55-64	19	81	0	180
65 lat i więcej	7	92	0	196
Miejsce zamieszkania				
Wieś	24	75	0	410
Miasto do 20 tys.	20	80	1	151
20-100 tys.	21	79	0	215
101-500 tys.	18	82	0	170
501 tys. i więcej mieszk.	15	85	0	155
Wykształcenie				
Podstawowe	19	81	0	291
Zasadnicze zawodowe	25	74	1	281
Średnie	23	77	0	373
Wyższe	10	90	0	156
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	11	89	0	98
Prac. umysł. niż. szczebla	18	82	0	90
Pracownicy fiz.- umysł.	16	84	0	89
Robotnicy wykwalifikowani	22	78	0	131
Robotnicy niewykwalifik.	24	76	0	53
Rolnicy	13	87	0	33
Pracujący na własny rach.	11	89	0	41
Bierni zawodowo				
Renciści	18	82	0	105
Emeryci	10	90	0	253
Uczniowie i studenci	9	91	0	90
Bezrobotni	93	5	1	85
Gospodynie domowe i inni	14	83	3	33
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	17	83	0	155
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	17	83	0	75
sekt. pryw. poza rolnict.	16	84	0	279
prywatnym gosp. rolnym	28	72	0	43
Dochody na jedną osobę				
Do 300 zł	55	45	0	66
301-500	43	57	0	104
501-900	15	84	1	237
901-1200	12	88	0	145
Powyżej 1200 zł	10	90	0	144
Ocena własnych war. mater.				
Złe	33	67	0	199
Średnie	20	80	0	527
Dobre	15	84	1	374
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	36	61	2	39
Raz w tygodniu	18	82	0	553
1-2 razy w miesiącu	21	79	0	199
Kilka razy w roku	22	78	0	198
W ogóle nie uczestniczy	26	74	0	110
Poglądy polityczne				
Lewica	27	73	0	126
Centrum	21	79	0	323
Prawica	18	82	0	354
Trudno powiedzieć	21	78	1	297

Tabela 2. Czy ktoś z Pana(i) gospodarstwa domowego był bezrobotny w ciągu ostatnich pięciu lat?

(%)

	Tak	Nie	Liczba osób
Ogółem	36	64	1097
Płeć			
Mężczyźni	39	61	520
Kobiety	33	66	577
Wiek			
18-24 lata	37	63	159
25-34	52	48	205
35-44	39	61	180
45-54	43	57	180
55-64	36	64	179
65 lat i więcej	10	89	194
Miejsce zamieszkania			
Wieś	39	61	410
Miasto do 20 tys.	37	63	151
20-100 tys.	35	65	215
101-500 tys.	31	68	168
501 tys.i więcej mieszk.	36	64	154
Wykształcenie			
Podstawowe	34	66	291
Zasadnicze zawodowe	39	61	280
Średnie	39	61	371
Wyższe	28	72	156
Grupa społ.-zaw. pracujący			
Kadra kier.,inteligencja	25	75	98
Prac.umysł.niż.szczebla	45	55	90
Pracownicy fiz.- umysł.	41	59	89
Robotnicy wykwalifikowani	45	55	131
Robotnicy niewykwalifik.	65	35	53
Rolnicy	15	85	33
Pracujący na własny rach.	31	69	41
Bierni zawodowo			
Renciści	31	69	104
Emeryci	17	82	251
Uczniowie i studenci	26	74	90
Bezrobotni	90	10	85
Gospodynie domowe i inni	32	68	33
Pracuje w:			
inst. państw., publicznej	32	68	155
spółce właścicieli			
prywatnych i państwa	37	63	75
sekt. pryw. poza rolnict.	46	54	279
prywatnym gosp. rolnym	29	71	43
Dochody na jedną osobę			
Do 300 zł	66	34	66
301-500	57	43	104
501-900	30	70	236
901-1200	32	68	144
Powyżej 1200 zł	24	76	144
Ocena własnych war. mater.			
Złe	47	53	199
Średnie	36	64	526
Dobre	30	70	373
Udział w prakt. religijnych			
Kilka razy w tygodniu	52	48	39
Raz w tygodniu	31	69	552
1-2 razy w miesiącu	39	61	199
Kilka razy w roku	42	58	196
W ogóle nie uczestniczy	43	57	110
Poglądy polityczne			
Lewica	42	58	125
Centrum	36	64	323
Prawica	31	69	354
Trudno powiedzieć	40	59	295

Tabela 3. Czy obecnie jest Pan(i) bezrobotny(a) lub kiedykolwiek w przeszłości był(a) Pan(i) bezrobotny(a) przez krótki lub dłuższy czas? 1 - Nie jestem i nigdy nie byłem(a)m bezrobotny(a); 2 - Nie jestem bezrobotny(a), ale w przeszłości byłem(a)m bezrobotny(a) przez krótki czas; 3 - Nie jestem bezrobotny(a), ale w przeszłości byłem(a)m bezrobotny(a) przez dłuższy czas; 4 - Obecnie jestem bezrobotny(a)

(%)

	1	2	3	4	Liczba osób
Ogółem	66	19	6	9	1100
Płeć					
Mężczyźni	63	24	6	7	524
Kobiety	70	13	6	11	576
Wiek					
18-24 lata	70	17	2	11	159
25-34	43	37	7	14	205
35-44	51	27	13	9	180
45-54	59	17	9	14	180
55-64	79	9	5	7	181
65 lat i więcej	96	3	1	0	195
Miejsce zamieszkania					
Wieś	67	17	6	11	410
Miasto do 20 tys.	64	20	7	8	151
20-100 tys.	64	19	9	8	215
101-500 tys.	67	20	4	8	170
501 tys. i więcej mieszk.	70	18	3	9	155
Wykształcenie					
Podstawowe	75	11	4	9	290
Zasadnicze zawodowe	56	22	9	13	282
Średnie	65	20	7	9	373
Wyższe	72	22	2	4	156
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	73	24	2	1	98
Prac.umysł.niż.szczebła	63	29	8	0	90
Pracownicy fiz.- umysł.	52	38	9	2	89
Robotnicy wykwalifikowani	45	43	12	0	131
Robotnicy niewykwalifik.	36	34	27	2	53
Rolnicy	90	10	0	0	33
Pracujący na własny rach.	61	27	12	0	41
Bierni zawodowo					
Renciści	76	13	8	4	106
Emeryci	94	4	2	0	252
Uczniowie i studenci	96	1	0	2	90
Bezrobotni	1	0	0	99	85
Gospodynie domowe i inni	55	17	3	26	33
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	69	23	7	0	155
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	60	33	8	0	75
sekt. pryw. poza rolnict.	48	38	13	1	279
prywatnym gosp. rolnym	84	13	3	0	43
Dochody na jedną osobę					
Do 300 zł	38	23	10	28	66
301-500	49	23	9	19	104
501-900	70	15	9	6	236
901-1200	71	18	6	4	145
Powyżej 1200 zł	77	17	3	3	144
Ocena własnych war. mater.					
Złe	61	12	9	18	198
Średnie	65	20	7	8	528
Dobre	71	19	4	7	374
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	64	15	7	13	39
Raz w tygodniu	72	16	5	7	553
1-2 razy w miesiącu	64	20	6	10	199
Kilka razy w roku	56	22	10	13	198
W ogóle nie uczestniczy	62	24	5	9	110
Poglądy polityczne					
Lewica	65	18	5	12	126
Centrum	66	19	6	9	323
Prawica	69	18	5	8	355
Trudno powiedzieć	64	18	8	10	296

Tabela 4. Czy obecnie jest Pan(i) bezrobotny(a) lub kiedykolwiek w przeszłości był(a) Pan(i) bezrobotny(a) przez krótki lub dłuższy czas? 1 - Nie jestem i nigdy nie byłem(a)m bezrobotny(a); 2 - Nie jestem bezrobotny(a), ale w przeszłości byłem(a)m bezrobotny(a); 3 - Obecnie jestem bezrobotny(a)

(%)

	1	2	3	Liczba osób
Ogółem	66	25	9	1100
Płeć				
Mężczyźni	63	30	7	524
Kobiety	70	20	11	576
Wiek				
18-24 lata	70	19	11	159
25-34	43	44	14	205
35-44	51	39	9	180
45-54	59	26	14	180
55-64	79	14	7	181
65 lat i więcej	96	4	0	195
Miejsce zamieszkania				
Wieś	67	23	11	410
Miasto do 20 tys.	64	27	8	151
20-100 tys.	64	28	8	215
101-500 tys.	67	25	8	170
501 tys.i więcej mieszk.	70	21	9	155
Wykształcenie				
Podstawowe	75	15	9	290
Zasadnicze zawodowe	56	31	13	282
Średnie	65	27	9	373
Wyższe	72	24	4	156
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier.,inteligencja	73	26	1	98
Prac.umysł.niż.szczebla	63	37	0	90
Pracownicy fiz.- umysł.	52	47	2	89
Robotnicy wykwalifikowani	45	55	0	131
Robotnicy niewykwalifik.	36	61	2	53
Rolnicy	90	10	0	33
Pracujący na własny rach.	61	39	0	41
Bierni zawodowo				
Renciści	76	21	4	106
Emeryci	94	6	0	252
Uczniowie i studenci	96	1	2	90
Bezrobotni	1	0	99	85
Gospodynie domowe i inni	55	20	26	33
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	69	31	0	155
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	60	40	0	75
sekt. pryw. poza rolnict.	48	51	1	279
prywatnym gosp. rolnym	84	16	0	43
Dochody na jedną osobę				
Do 300 zł	38	33	28	66
301-500	49	32	19	104
501-900	70	24	6	236
901-1200	71	25	4	145
Powyżej 1200 zł	77	20	3	144
Ocena własnych war. mater.				
Złe	61	21	18	198
Średnie	65	27	8	528
Dobre	71	23	7	374
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	64	22	13	39
Raz w tygodniu	72	21	7	553
1-2 razy w miesiącu	64	26	10	199
Kilka razy w roku	56	31	13	198
W ogóle nie uczestniczy	62	29	9	110
Poglądy polityczne				
Lewica	65	23	12	126
Centrum	66	25	9	323
Prawica	69	23	8	355
Trudno powiedzieć	64	26	10	296